

ماہنامہ معارف میں اقبالیاتی ادب

محمد شاہد حنفی

”اقبالیاتی ادب“ کا ایک قبلی لحاظ حصہ، حوالہ جاتی لواز مے (Reference material) پر مشتمل ہوتا ہے اس میں خاص نوعیت کی کتابیں، رسائل اور بعض فہارس وغیرہ شامل ہیں۔ اقبالیاتی تحقیق و تقدیم کی پیش رفت میں اس طرح کے کاموں اور لواز مے کا کردار بہت اہم بلکہ بسا اوقات کلیدی نوعیت کا ہوتا ہے۔ اقبالیات کے حوالہ جاتی کام کی طرح کے ہیں ان میں کشف الایات، کلیدیں اور اشاریے خاصی اہمیت کے حامل ہیں۔ رسائل و جرائد میں اقبالیات سے متعلق مختلف موضوعات پر ہزار ہا مقالات محفوظ ہیں۔ بعض رسائل کی کمل نہماں شائع ہو چکی ہیں۔ اس ضمن میں ایک باقاعدہ سلسلہ شروع کیا جا رہا ہے اور اس شمارے میں محمد شاہد حنفی صاحب کا مرتب کردہ اقبالیات معارف کا اشاریہ پیش کیا جا رہا ہے۔ جس میں ماہ نامہ معارف اعظم گڑھ میں شائع شدہ اقبالیاتی ادب کی فہرست شامل ہے۔ دارالمحضین کا مجلہ معارف جولائی ۱۹۱۶ء میں اعظم گڑھ سے مولانا سید سلیمان ندوی کی زیر ادارت چاری ہوا تھا اور آج تک باقاعدگی کے ساتھ شائع ہو رہا ہے۔ عظیم کے علمی حلقوں میں اس کا مقام و مرتبہ مسلم ہے۔ معارف کے بانی مدیر سید سلیمان ندوی کو علامہ اقبال سے ایک خاص طرح کی قربت حاصل تھی۔ اقبال انہیں ”استاذ الکل“ اور ”ہندوستان میں جوے شیر اسلام کے فرہاد“ سمجھتے تھے۔ اقبالیات معارف کا ایک اہم موضوع رہا اور اس میں اقبال سے متعلق مضامین، تبصرے اور نظمیں بکثرت شائع ہوتی رہیں۔ اقبالیات معارف کا یہ اشاریہ کام کرنے والوں کے لیے، بہر نواع استفادہ و اعانت علمی کا باعث ہو گا۔ آئینہ بھی اس انداز میں دیگر رسائل و جرائد میں مطبوعہ ذخیرہ اقبالیات کے اشاریے پیش کیے جاتے رہیں گے۔ [ڈاکٹر رفیع الدین بانی]

مقالات

مصنف مرتب	مضمون	صفحات نمبر	ماہ و سال
آفاق فاخری	اقبال کے فلسفیانہ افکار کا ارتقا		اگست ۱۹۹۳ء ۱۳۳-۱۳۳
اخت حسین	حقیقت لمعہ [تعاقب بر مضمون آکبر جمانی، جنوری ۲۰۰۱ء]	۲۸۲-۲۸۱	اپریل ۲۰۰۱ء
اخت حسین	یک دُرّتا قبول از گنجینہ اقبال [لئے کی بحث پر مزید تعاقب]	۲۷۵-۲۷۶	دسمبر ۲۰۰۱ء
ادارہ	ادارہ اقبال، لکھنؤ کا قیام [شندہ]	۳۲۲-۳۲۳	مئی ۱۹۷۲ء
//	اسرار خودی [اگریزی ترجمہ]	۲۳۸-۲۳۳	مارچ ۱۹۲۱ء
//	مکاتیب سرا اقبال بنام مولانا سید سلیمان ندوی-۱	۳۱۳-۳۰۶	اپریل ۱۹۵۲ء
//	مکاتیب سرا اقبال بنام مولانا سید سلیمان ندوی-۲	۳۹۲-۳۸۹	مئی ۱۹۵۲ء
//	مکاتیب سرا اقبال بنام مولانا سید سلیمان ندوی-۳	۳۷۲-۳۶۱	جون ۱۹۵۲ء
//	مکاتیب سرا اقبال بنام مولانا سید سلیمان ندوی-۴	۷۶-۶۶	جولائی ۱۹۵۲ء
//	مکاتیب سرا اقبال بنام مولانا سید سلیمان ندوی-۵	۸-۱	اگست ۱۹۵۲ء
//	مکاتیب سرا اقبال بنام مولانا سید سلیمان ندوی-۶	۲۱۷-۲۱۳	ستمبر ۱۹۵۲ء
//	مکاتیب سرا اقبال بنام مولانا سید سلیمان ندوی-۷	۳۱۳-۳۰۹	اکتوبر ۱۹۵۲ء
//	مکاتیب سرا اقبال بنام مولانا سید سلیمان ندوی-۸	۳۹۲-۳۹۳	نومبر ۱۹۵۲ء
//	مکاتیب سرا اقبال بنام مولانا سید سلیمان ندوی-۹	۷۳-۶۳	جنوری ۱۹۵۵ء
//	مکاتیب سرا اقبال بنام مولانا سید سلیمان ندوی-۱۰	۲۳۲-۲۲۷	ماਰچ ۱۹۵۵ء
//	مکاتیب سرا اقبال بنام مولانا سید سلیمان ندوی-۱۱	۳۱۳-۳۱۲	.....
//	اقبال پر دوسری بین الاقوامی کا گریس، بمقام لاہور کا انعقاد-۱	۳۲۲-۳۲۲	نومبر ۱۹۸۳ء
//	اقبال پر دوسری بین الاقوامی کا گریس، بمقام لاہور کا انعقاد-۲	۳۰۳-۳۰۲	دسمبر ۱۹۸۳ء
ادارہ	اقبال کی یک صدی سالگرہ پر دہلی میں سیمینار	۳۲۲-۳۲۲	نومبر ۱۹۷۷ء
اسد ملتانی	اقبال-انا اور تخلیق	۳۰-۳۲	جولائی ۱۹۷۵ء
سعید الظفر چغتائی	اقبال کی معنویت آج	۳۶۱-۳۵۱	جون ۱۹۷۹ء

اقبالیات: ۲۸ — جنوری ۷۰۰ — محمد شاہد حنفی — مہنمہ معارف میں اقبالیاتی ادب

اقبال، علامہ	حضر راہ [غیر مطبوعہ نظموں کی اشاعت]۔ موضوع ادبیات	مئی ۱۹۹۲ء	۶-۱
اکبر حسین قریشی	اقبال اور حدیث نبوی	جولائی ۱۹۶۱ء	۲۲-۳۷
اکبر رحمانی	علامہ اقبال کا برتقی علاج، بھوپال جانے کا مشورہ کس نے دیا تھا؟ جنوری ۲۰۰۱ء	۵۸-۳۵	
علامہ اقبال کی مکتب نگاری پر ایک نظر	اپریل ۱۹۹۸ء	۳۰۷-۲۸۵	//
علامہ اقبال کی مکتب نگاری کی امتیازی خصوصیات	اکتوبر ۲۰۰۰ء	۳۱۵-۳۰۵	//
ماستر اختر حسین اور حقیقت لمعہ [تعاقب کا جواب]	ستمبر ۲۰۰۱ء	۲۳۶-۲۲۹	//
مکاتیب میں اقبال کی مخصوص روش اور ڈاکٹر غلام حسین ذوالقدر اگست ۲۰۰۲ء	۱۵۵-۱۵۱	۱۵۵-۱۵۱	//
بابا تاج الدین ناگ پوری سے علامہ اقبال کی اور شادی کی عقیدت فروری ۱۹۹۹ء	۱۳۳-۱۸۸	۱۳۳-۱۸۸	//
اکرام الحق سلیم	فلسفہ اقبال	جنوری ۱۹۲۶ء	۵۳-۳۲
الاطاف احمد عظیمی	اقبال کا تصور انا-۱	ستمبر ۲۰۰۱ء	۲۰۸-۱۸۷
//	اقبال کا تصور انا-۲	اکتوبر ۲۰۰۱ء	۲۸۲-۲۲۸
انعام الحق علمی	اقبال کے ارد و کلام میں قرآن سے ماخوذ چند اصطلاحات	مارچ ۱۹۹۷ء	۲۰۳-۱۹۲
//	علامہ اقبال کی چند پیشین گوئیاں	جون ۱۹۹۱ء	۳۶۹-۳۶۲
انیس چشتی	اقبال کا تصور وطن	ستمبر ۲۰۰۲ء	۲۲-۲۰۹
ای ایم فاسٹر	کلام اقبال بلبل ہندوستان [اسرار خودی کے انگریزی ترجمہ (انگلش) پر انگلستانی پرچے انتہیں کا تمہرہ / ماخوذ]	مئی، جون ۱۹۲۱ء	۲۳۱-۲۲۳
بدر الدین بٹ	ابوعلی مسکویہ اقبال کی نظر میں	فروری ۱۹۸۲ء	۲۲۳-۲۱۵
//	اقبال اور دنیائے عرب	جون ۱۹۸۹ء	۲۲۵-۲۳۶
بشير مخفی القادری	اقبال کے تصور خودی کا مآخذ	ستمبر ۱۹۷۵ء	۱۷۹-۱۷۱
بشير الحق دسنوی	اصلاحات اقبال-۱	اگست ۱۹۳۹ء	۱۵۳-۱۳۵
//	اصلاحات اقبال-۲	ستمبر ۱۹۳۹ء	۲۳۵-۲۱۵
//	اصلاحات اقبال	اگست ۱۹۵۳ء	۱۵۲-۱۳۳
تاج پیامی	اقبال کی ایک غزل کا تشریحی تجزیہ	جولائی ۱۹۹۵ء	۵۷-۳۸
جگن ناتھ آزاد	اقبال اور عظمت آدم علیہ السلام [سیرت انہیا کرام و نظریہ ارتقا]	جولائی ۱۹۷۷ء	۲۳-۵
//	اقبال اور نظریہ	جون ۱۹۷۶ء	۲۳-۳۲۵
//	اقبال، اسلام اور اشتراکیت	فروری ۱۹۷۶ء	

جگن ناتھ آزاد	اقبال، اسلام اور اشتراکیت	
جاوید نامہ کے کردار	// //	
ڈاکٹر ڈاکٹر حسین اور علامہ اقبال	// //	
رودادِ اقبال [زیر طبع کتاب کا حرف اول] - ۱	// //	
رودادِ اقبال [زیر طبع کتاب کا حرف اول] - ۲	// //	
کلام اقبال میں عورت کا درجہ	//	
حبیب الرحمن ندوی اقبال کی علمی حجتو [شاعری میں وظیفت، آفاقت اور اسلامی نظریات] - ۱ جنوری ۱۹۹۶ء	۲۸-۵	
اقبال کی علمی حجتو [شاعری میں وظیفت، آفاقت اور اسلامی نظریات] - ۲ فروری ۱۹۹۶ء	۱۲۹-۱۰۷	
سر اقبال مرحوم اور ان کی شاعری	حفیظ، سید ۶۷-۵۷	
ڈکنسن، پروفیسر اسرار خودی [تہرہ بیکریہ دی نشین منترجم: ادارہ]	۲۱۲-۲۱۲	
علماء اقبال اور اسلام کے تصویر زمان کی ترجمانی - ۱	شیبیر احمد خاں ۱۰۳-۸۵	
علامہ اقبال اور تصویر زمان - ۲	جون ۱۹۲۲ء	
علامہ اقبال اور تصویر زمان - ۳	جولائی ۱۹۲۲ء	
اقبال کا تصویر زمان - ۴	جنوری ۱۹۶۵ء	
شوکت سبز واری فلسفہ اقبال کا مرکزی خیال -- وحدت و حرکت	۱۳۵-۱۳۶	
صبح الدین عبدالعزیز اقبال اُسٹی ٹیوٹ کشمیر یونیورسٹی کا ایک یمنی نار	نومبر ۱۹۸۱ء	۳۹۷-۳۸۳
اقبال کی صد سالہ سالگرہ کی میں اللاؤ ای کانگریس کا جشن بمقام لاہور - ۱ جنوری ۱۹۷۸ء	۷۸-۶۱	
اقبال کی صد سالہ سالگرہ کی میں اللاؤ ای کانگریس کا جشن بمقام لاہور - ۲ فروری ۱۹۷۸ء	۱۵۱-۱۳۶	
اقبال کی صد سالہ سالگرہ کی میں اللاؤ ای کانگریس کا جشن بمقام لاہور - ۳ مارچ ۱۹۷۸ء	۲۳۲-۲۱۶	
حضرت سید صاحب اور ڈاکٹر اقبال	جولائی ۱۹۶۶ء	
کیا علامہ اقبال یورپ کے فلسفہ سے متاثر ہوئے؟	فروری ۸۲ء	۱۲۵-۱۰۹
زندہ رود از جسٹس جاوید اقبال - اقبال پاک دل آیینہ کتاب کا تعارف	جنوری ۱۹۸۲ء	۲۲-۵
صفدر علی، مرزا اقبال کا پیغام عمل	جون ۱۹۵۷ء	۳۷۱-۳۵۹
اقبال کا فوق البشر	اکتوبر ۱۹۵۷ء	۲۹۳-۲۸۱
طارق مجہد جملی اقبال کے تصویر زمان پر اعتراضات کے جواب - ۱	فروری ۲۰۰۶ء	۱۱۸-۱۰۲
اقبال کے تصویر زمان پر اعتراضات کے جواب - ۲	ماہر ۲۰۰۶ء	۲۰۱-۱۸۱

اقباليات ۱: ۲۸ — جنوری ۲۰۰۷ء

محمد شاہد حنفی — ماہنامہ معارف میں اقبالیاتی ادب

عبدالحمید یزدانی	کلام اقبال میں رومی کی شعری تلمیحات و اقتباسات - ۱	جولائی ۱۹۸۱ء	۵۳-۳۳
//	کلام اقبال میں رومی کی شعری تلمیحات و اقتباسات - ۲	اگست ۱۹۸۱ء	۱۲۳-۱۱۵
عبدالحمید، خواجہ	اقبال علی الرحمن کے چند جواہر بڑے - ۱	اگست ۱۹۳۸ء	۱۳-۱
	اقبال علی الرحمن کے چند جواہر بڑے - ۲	ستمبر ۱۹۳۸ء	۱۸۰-۱۶۵
	اقبال - انا اور تنقیق - ۱	نومبر ۱۹۳۳ء	۲۱۸-۲۱۱
	اقبال - انا اور تنقیق - ۲	دسمبر ۱۹۳۳ء	۲۵۲-۲۲۵
عبد الرحمن سعید	اقبال کا نظریہ عشق و خودی	اکتوبر ۱۹۹۱ء	۲۸۱-۲۶۱
عبدالسلام رام پوری	اقبال اور برگساز - ۱	فروری ۱۹۳۱ء	۱۱۵-۹۷
//	اقبال اور برگساز - ۲	ماрچ ۱۹۳۱ء	۱۸۵-۱۷۳
//	اقبال اور برگساز - ۳	اپریل ۱۹۳۱ء	۳۰۰-۲۸۶
عبدالسلام رام پوری	اقبال کا فکری ارتقا پر تعاقب و تصحیح [اقبال اور ابن سینا کے مجموعہ فلسفہ عشق کی تشریخ - ۱]	ستمبر ۱۹۸۰ء	۱۹۳-۱۷۲
	اقبال کا فکری ارتقا پر تعاقب و تصحیح [اقبال اور ابن سینا کے مجموعہ فلسفہ عشق کی تشریخ - ۲]	اکتوبر ۱۹۸۰ء	۲۷۷-۲۶۰
	اقبال کا فکری ارتقا - ۱	دسمبر ۱۹۷۷ء	۳۳۰-۳۰۵
	اقبال کا فکری ارتقا - ۲	جنوری ۱۹۷۸ء	۳۱-۵
اقبال کی ریاست [اسلامی ریاست کا تصور] - ۱	اکتوبر ۱۹۵۴ء	۲۶۲-۲۳۵	
اقبال کی ریاست [اسلامی ریاست کا تصور] - ۲	نومبر ۱۹۵۳ء	۳۳۶-۳۲۵	
اقبال کے اخلاقی تصورات	جنوری ۱۹۳۹ء	۵۱-۲۷	
اقبال کے بیہاں تصوف اور عقیلیت [خطاب]	ستمبر ۱۹۸۸ء	۱۸۲-۱۶۵	
علامہ اقبال کا فکری ارتقا - ۳	فروری ۱۹۷۸ء	۱۰۳-۸۵	
عبدالسلام ندوی	اقبال کا فلسفہ خودی - ۱	اپریل ۱۹۳۷ء	۲۶۵-۲۳۵
//	اقبال کا فلسفہ خودی - ۲	مئی ۱۹۳۷ء	۳۵۷-۳۲۷
	اقبال کا فلسفہ خودی - ۳	جون ۱۹۳۷ء	۳۱۶-۳۰۵
	اقبال کا فلسفہ خودی - ۴	جولائی ۱۹۳۷ء	۱۳-۵
	اقبال کا فلسفہ خودی - ۵	اگست ۱۹۳۷ء	۹۵-۸۵

اقباليات ۱: ۲۸ — جنوری ۷۰۰

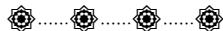
محمد شاہد حنفی — ماہنامہ معارف میں اقبالیاتی ادب

۱۶۵-۱۷۱	ستمبر ۱۹۲۷ء	عبدالسلام ندوی اقبال کا فلسفہ خودی-۲
۳۵۶-۲۲۲	اکتوبر ۱۹۲۷ء	اقبال کا فلسفہ خودی-۷
۳۲۵-۳۳۸	نومبر ۱۹۲۷ء	اقبال کا فلسفہ خودی-۸
۳۹۱-۳۹۳	مئی ۱۹۲۷ء	امام المسلمين کا حکم تشریعی اور عالم رویا کے احکام کی اطاعت [مکاتیب اقبال کے حوالے استفسارات]
۱۹۱-۲۰۵	مارچ ۱۹۲۷ء	عبداللہ، سید اقبال اور سیاست [خلافت و جہوریت وغیرہ]-۱
۲۷۲-۲۹۸	اپریل ۱۹۲۷ء	اقبال اور سیاست [خلافت و جہوریت وغیرہ]-۲
۱۹۹-۲۱۰	کلام اقبال کی دقائق اور ان کی تشرع کی ضرورت [پسندیدہ مقامات]-۱	کلام اقبال کی دقائق اور ان کی تشرع کی ضرورت [ردنی، عطاء، سنائی وغیرہ]-۲
۲۲۸-۲۷۹	اپریل ۱۹۲۷ء	کلام اقبال کی دقائق اور ان کی تشرع کی ضرورت [ردنی، عطاء، سنائی وغیرہ]-۳
۱۹۳-۱۳۶	اگست ۱۹۲۷ء	عبدالمعنى اقبال اور اسلامی فکر کی تشكیل جدید-۱
۱۸۹-۲۰۵	ستمبر ۱۹۲۷ء	اقبال اور اسلامی فکر کی تشكیل جدید-۲
۱۱۸-۱۳۶	فروری ۱۹۲۷ء	اقبال اور عجیز دنیا [مغرب اور مغربی تہذیب]
۲۸۹-۳۰۰	اکتوبر ۱۹۲۷ء	موازنہ اقبال اور غالب-۱
۳۶۱-۳۲۲	نومبر ۱۹۲۷ء	موازنہ اقبال اور غالب-۲
۳۲۳-۳۲۷	مئی ۱۹۲۷ء	عشرت حسن انور اقبال اور برگسان-۱
۲۸۳-۲۹۳	اکتوبر ۱۹۵۱ء	اقبال اور جیمس وارڈ [خدا کے وجود کے بارے میں]-۵
۱۱۳-۱۲۵	اگست ۱۹۵۱ء	اقبال اور جیمس وارڈ [خودی کے نظریات]-۳
۲۵۱-۳۶۰	جون ۱۹۵۱ء	اقبال اور نیٹھے-۲
۳۵-۵۳	جولائی ۱۹۵۱ء	اقبال اور نیٹھے-۳
۳۲۸-۳۲۰	دسمبر ۱۹۵۱ء	اقبال اور وائٹ ہیڈ-۷
۱۹۳-۲۰۷	جنوری ۱۹۵۲ء	اقبال اور وائٹ ہیڈ-۸
۳۲۵-۳۶۰	نومبر ۱۹۵۲ء	اقبال اور ولیم جیمس-۶
۱۰۲-۱۲۵	فروری ۱۹۵۲ء	اقبال، رومی اور ولیم جیمس-۱
۱۹۳-۲۰۷	ماрچ ۱۹۵۲ء	اقبال، رومی اور برگسان-۲
۴۰۵-۳۱۹	جون ۱۹۵۲ء	اقبال، رومی اور ٹنکر اچاریہ-۳
۹۸-۱۰۷	اگست ۱۹۵۲ء	اقبال، رومی اور ٹنکر اچاریہ-۴

۱۷۶-۱۶۵	ستمبر ۱۹۵۷ء	عشرت حسن انور اقبال، روی اور شکر اچاریہ۔
		ڈاکٹر اقبال اور روحِ جسم کا اتحاد [عبدالسلام ندوی کے مضمون (می ۲۷) کا
۳۶۹-۳۶۷	جون ۱۹۳۷ء	محمد اسلام سلیم تعاقب اور ان کا جواب [۲]
۲۵۵-۲۳۸	دسمبر ۱۹۸۹ء	محمد بدیع الزماں اقبال اور سرز مین اندرس [زوال امت مسلمہ]
۲۶۹-۲۲۳	اپریل ۱۹۹۰ء	// اقبال کا فلسفہ خودی
	فروری ۱۹۹۳ء	اقبال کا مرقداندر،
	مارچ ۱۹۸۵ء	اقبال کی دو نظمیں، قرآن کے آئینے میں
۳۵۲-۳۲۳	جون ۱۹۹۶ء	اقبال کے چند موضوعات کی تشریح خود اقبال کی زبانی
۲۲-۲۶	جنوری ۱۹۹۲ء	اقبال کے کلام کی قرآنی تلمیحات کے اشارے
۵۰-۳۲	جولائی ۱۹۹۲ء	اقبال کے کلام میں قرآنی آیات کے منظوم ترجموں کے اشارے
۳۶۹-۳۳۷	دسمبر ۲۰۰۰ء	اقبال کے کلام میں قرآنی تلمیحات کی ندرت
۳۲۲-۳۵۸	نومبر ۱۹۹۶ء	اقبال کے کلام میں 'خبر'، 'نظر' کی اصطلاحیں
	دسمبر ۱۹۹۲ء	اقبال کے کلام میں 'قیصر' کی اصطلاح
۳۲۸-۳۶۶	مئی ۱۹۹۵ء	اقبال کے کلام میں 'یقین' کی اصطلاح
۳۸۲-۳۸۱	نومبر ۲۰۰۳ء	اقبال کے کلام میں 'یوسف' اور 'لیخا'
۳۱۰-۲۹۸	اپریل ۲۰۰۰ء	الفاظ سے مشتق اقبال کی چند بصیرت افروز اصطلاحیں
۸۵-۳۷	جولائی ۱۹۹۷ء	تلوار ہے تیزی میں صہبائے مسلمانی [مسلمانی کی اصطلاح]
۳۵۸-۳۵۲	مئی ۱۹۹۱ء	خدا وہ کیا ہے جو بندوں سے احتراز کرے [غزل]
۵۰-۳۵	سینما ہے یا صنعت آذربی ہے [اقبال کی نظم 'سینما، قرآن و حدیث کی روشنی میں۔۔۔' جنوری ۱۹۸۹ء	سینما ہے یا صنعت آذربی ہے [اقبال کی نظم 'سینما، قرآن و حدیث کی روشنی میں۔۔۔' فروری ۱۹۸۹ء
۱۳۸-۱۲۶	۱۳۲-۱۳۶	قرآن میں ہو غوطہ زن اے مردم مسلمان [غزل کی مفصل تشریح]
۲۹۶-۱۸۳	اکتوبر ۱۹۹۰ء	اکتوبر ۱۹۹۰ء
۲۸۵-۲۶۹	اکتوبر ۱۹۸۷ء	قل الغفو [اقبال کی نظم صدیق، قرآن و حدیث کی روشنی میں]
۱۳۲-۱۳۶	اگست ۱۹۸۸ء	کافر و مومن کی پیچان [اقبال کی نظم کافر و مومن کی روشنی میں]
۱۳۲-۱۳۲	اگست ۱۹۹۸ء	کلام اقبال میں 'عشق'، 'خودی' اور 'فخر' کے اشارے
۳۷۹-۳۶۵	نومبر ۲۰۰۲ء	کلیاتِ اقبال میں انبیاء اور صحابہ پر اشعار کے اشارے
۲۱۸-۲۱۲	ستمبر ۲۰۰۳ء	کہ شاہین شہ لولاک ہے تو [بال جریل کی رباعی]

محمد بدیع الزماں	گوشوارہ کلیات اقبال	جنوری ۱۹۹۹ء ۶۵-۵۹
موت کہتے ہیں جسے اہل زمیں کیا راز ہے؟	//	۸۵۰-۳۲۲ دسمبر ۱۹۹۱ء
ہر ایک ذرہ میں ہے شاید مکیں دل [اقبال کی ایک رباعی قرآن کی روشنی میں] جولائی ۱۹۸۹ء ۵۷-۳۸	//	
خون جگر، (کی اصطلاح) اور اقبال	//	جولائی ۱۹۹۳ء ۵۷-۳۹
مسلم، اور مسلمان، سے ترتیب دیے گئے اشعار اقبال کی معنویت جولائی ۲۰۰۵ء ۶۵-۵۸	//	
تقدیرِ اُمّم اور علامہ اقبال [اقوام سابقہ امت مسلمہ] - ۱	محمد ریاض	اگست ۱۹۷۷ء ۱۰۳-۸۵
تقدیرِ اُمّم اور علامہ اقبال [اقوام سابقہ امت مسلمہ] - ۲	//	ستمبر ۱۹۷۷ء ۱۷۸-۱۲۵
افکار اقبال [بیام مشرق کے آئینے میں]	محمد طاہر علی	فروری ۱۹۷۲ء
ڈاکٹر اقبال کی اردو [اعترافت کا جائزہ]	محمد محمود زمان	مئی ۱۹۲۸ء ۳۲۳-۳۲۰
بلیس و بیش اور اقبال	محمد منصور عالم	جون ۱۹۸۷ء ۳۲۲-۳۲۸
اقبال اور اسلام	محمد نعمان خان	جولائی ۲۰۰۰ء ۶۸-۵۹
اقبال کی نظم، مسجد قربطہ، فکری و فنی حیثیت سے	محمد ہاشم، سید	اکتوبر ۱۹۷۸ء ۳۰۲-۲۹۱
اقبال بحیثیت غزل گو	محمد ہاشم، سید	نومبر ۱۹۷۷ء ۳۲۸-۳۵۸
معین الدین ندوی اقبال کی تعلیمات پر ایک نظر - ۱		اکتوبر ۱۹۷۱ء ۲۷۰-۲۲۵
اقبال کی تعلیمات پر ایک نظر - ۲		نومبر ۱۹۷۱ء ۳۲۵-۳۲۵
اقبال کی تعلیمات پر ایک نظر - ۳		دسمبر ۱۹۷۱ء ۳۲۵-۳۰۵
اقبال کی تعلیمات پر ایک نظر - ۴		جنوری ۱۹۷۲ء ۲۲-۳۳
کیا اقبال فرقہ پرست شاعر تھے؟ - ۱		جنوری ۱۹۵۰ء ۱۰۸-۸۵
کیا اقبال فرقہ پرست شاعر تھے؟ - ۲		فروری ۱۹۵۰ء ۲۳۵-۲۲۳
مقبول حسین، سید اقبال اور نیگور		ماہر ۱۹۳۲ء جون ۱۹۲۵ء
اقبال اور تصویر فقر	میر ولی الدین	جولائی ۱۹۲۸ء ۵۷-۳۷
زمانہ حاضر کا انسان اور اقبال		۱۳۱-۱۳۱
نذری احمد کاشمیری اقبال کے مداح اور نقاد		مئی ۱۹۲۸ء
نذری نیازی، سید اقبال کے نام سے رسائل اور مجلس [شذرہ]		۳۲۳
لکھنؤ میں ادارہ اقبال کے نام سے مجلس کا قیام [شذرہ]		۳۲۳
نیم الدین امراؤتی رومی و اقبال کا تصویر انسان		اگست ۱۹۸۰ء ۱۱۲-۹۹

نکسن، پروفیسر	اسرار خودی اور ڈاکٹر اقبال
وارث ریاض	علامہ اقبال اور احمدیت
وحید اشرف	اقبال کی فارسی شاعری پر ایک اجمانی نظر-۱
ما رجح	اقبال کی فارسی شاعری پر ایک اجمانی نظر-۲
مثنوی اسرار خودی پر ایک نظر	//
وحید عشرت	اقبال کا تصور زمان و مکان اور صوفیہ
لیین مظہر صدیقی	ملفوظات اقبال کی ادبی اہمیت [تذکرہ حسین احمد مدنی و دیگر اکابر] - ۱
ملفوظات اقبال کی ادبی اہمیت [تذکرہ حسین احمد مدنی و دیگر اکابر] - ۲	اگست ۱۹۹۹ء
	ستمبر ۱۹۹۹ء
	۲۱۲-۱۹۳

نظمیں

ایمن عالم رابن	اقبال
جنگن ناٹھ آزاد	مزار اقبال پر
حسن سرمد، سید	یاد اقبال بمناسبت یومِ یاد بودا اقبال
خورشید افسوسی	نذر اقبال
صالح عرشی	افکار اقبال ترجمہ از پیامِ مشرق
عبدالرؤوف	اقبال
محمد اسد خان	سوال بے اقبال [اسرار خودی پر اعتراضات / منظوم]
محمد اقبال، ڈاکٹر	خلافت اور ترک و عرب
محمد اقبال، ڈاکٹر	نغمہ ساربان ججاز
محمد حسین فطرت	مزار اقبال پر حاضری [حسن تصور]
محمد سراج الحق	مقامِ مسلم [بیان حضرت روی و اقبال]
نشاء الرحمن خان	تصمیم بر کلام اقبال [نظم]
نکہت شاہ جہاں پوری	پیام اقبال
یحییٰ عظمی	ماتم اقبال

تبصرہ کتب

مبصر	کتاب / مصنف	ماہ و سال	صفحات نمبر
ادارہ [مصر]	اسرارِ خودی [مرتب: شاکستہ خان رفع اول کا عکسی مجموعہ]	مارچ ۱۹۹۶ء	۲۳۸-۲۳۷
//	اقبال اور مغربی مفکرین از جگن تا حکمازاد	نومبر ۱۹۹۶ء	۳۹۷
//	رموزِ اقبال از امیر الدین ولی	اگست ۱۹۳۶ء	۱۵۹-۱۵۸
//	رموز بے خودی از علامہ محمد اقبال	اپریل ۱۹۱۸ء	۵۰-۴۱
//	قرآن اور اقبال از ابو محمد مصلح	جنوری ۱۹۳۱ء	۷۸
//	ماہنامہ جامعہ دہلی کا اقبال نمبر [مدیر: عبداللطیف عظیمی]	ستمبر ۱۹۷۸ء	۲۳۶-۲۳۳
//	ماہنامہ شاعرِ سببیتی کا اقبال نمبر [مدیر: افتخار احمد صدیقی]	نومبر ۱۹۹۶ء	۳۱۳-۳۱۲
//	مقالات یومِ اقبال از آل احمد سور	نومبر ۱۹۳۲ء	۳۰۰-۳۹۹
//	مکاتیبِ سر محمد اقبال بنام سید سلیمان ندوی از شفقتِ رضوی	جون ۱۹۹۳ء	۲۷۸
//	نقوشِ اقبال از ابو الحسن علی ندوی [مترجم: اشش تبریز خان]	مارچ ۱۹۷۸ء	
//	اقبال ریوی یہ ماہنامہ علماء اقبال کا پی-ائچ-ڈی کا مقابلہ از محمد صدیقی شمل [مترجم: ابوالحسن اصلاحی]	ستمبر ۱۹۹۰ء	۲۱۶-۲۰۸
ذکی احمد	اقبال خواتین کی نظر میں از یکتا امر و ہوی	ستمبر ۱۹۲۷ء	۲۳۹
ر [مصر]	اخبار الدلوۃ السجھ قیہ از آر تھر کر سٹشن [مترجم: علامہ اقبال]	مارچ ۱۹۳۳ء	۲۳۸
//	اقبال نامہ جہانگیری از معتمد خان بخشی	نومبر ۱۹۳۲ء	۳۹۷
ص [مصر]	نقوشِ اقبال از اشش تبریز خان	ستمبر ۱۹۷۶ء	۲۳۷
ص ع [مصر]	زندہ روڈ از جسٹس جاوید اقبال - اقبال پر ایک دل آویز کتاب [تہمہ]	جنوری ۱۹۸۲ء	۲۲-۵
//	اقبال کا نظامِ فن از عبدالمحفلی	اگست ۱۹۸۵ء	۱۵۵-۱۳۵
//	زندہ روڈ بلڈ سوم از جاوید اقبال	اکتوبر ۱۹۸۵ء	۳۱۲-۲۸۷
//	سہ ماہی شیرازہ سری نگر کا اقبال نمبر [مدیر: رشید نازکی]	اپریل ۱۹۷۸ء	۳۱۵

صع [مصر]	ماہنامہ المعارف لاہور کا اقبال نمبر [مدیر: عبد اللہ قریشی]	۳۱۳-۳۱۲ اپریل ۱۹۷۸ء
// //	ماہنامہ آج کل دہلی کا اقبال نمبر [مدیر: شہباز حسین]	۳۱۳ اپریل ۱۹۷۸ء
// //	جنوری ۱۹۳۶ء (مجموعہ مقالات) <i>Iqbal as a Thinker</i>	۸۰
// //	Aspects of Iqbal، (مقالات علامہ اقبال اور دو اگریبی) از اطاف حسین شوکت اکتوبر ۱۹۳۹ء	۳۱۷-۳۱۵
// //	Bibliography of Iqbal از عبدالغنی نور الہی	۱۶۰ اگست ۱۹۵۵ء
// //	Metaphysics of Iqbal از عشرت حسن انور	۸۰-۷۹ جنوری ۱۹۳۶ء
ض [مصر]	اقبال اور تصوف از آل احمد سرور	۳۹۵-۳۹۳ مئی ۱۹۸۳ء
// //	اقبال اور علمی ادب از عبدالمحنی	۲۳۸ ستمبر ۱۹۹۰ء
// //	اقبال اور ان کا عہد از جگن ناتھ آزاد	۳۱۸-۳۱۷ جنوری ۱۹۶۳ء
// //	اقبال کے مددوں علماء از افضل حق قریشی	۲۳۹-۲۳۸ ستمبر ۱۹۷۹ء
// //	اقبال اور مغربی مفکرین از جگن ناتھ آزاد	۳۸۳-۳۸۳ جون ۱۹۸۱ء
// //	اقبال بحیثیتِ مفکر پاکستان از عبدالحمید	۲۳۶ ستمبر ۱۹۹۰ء
// //	اقبال کا تصور بقائے دوام از نعیم احمد	۲۳۳-۲۳۳ ستمبر ۱۹۹۰ء
// //	اقبال کا سیاسی کارنامہ از محمد احمد خان	۱۵۸-۱۵۷ فروری ۱۹۵۹ء
// //	اقبال کا نظامِ فن از عبدالمحنی	۲۳۹ ستمبر ۱۹۹۰ء
// //	اقبال کا نظریہ اخلاق از سعید احمد رفیق	۱۵۸-۱۵۷ فروری ۱۹۶۱ء
// //	اقبال کے ابتدائی افکار از عبدالحق	۳۹۹-۳۹۸ نومبر ۱۹۴۹ء
// //	اقبال کے مددوں علماء از افضل حق قریشی	۲۳۸ ستمبر ۱۹۷۹ء
// //	اقبال ۱۹۸۵ء [مرتب: وجید عشرت]	۲۳۵ ستمبر ۱۹۹۰ء
// //	اقبائی مجرم از شورش کا نیسری	۶۰ اگست ۱۹۷۶ء
// //	اقباليات (کتابیات جائزہ) از عبدالقوی دسنوي	۱۶۶ فروری ۱۹۷۸ء
// //	انوار اقبال از بیش احمد ڈار	۳۱۷ اکتوبر ۱۹۶۷ء
// //	پیام اقبال از محمد بدیع الزمال	۱۶۰ فروری ۱۹۸۸ء
// //	نتیجات و اشارات اقبال از اکبر حسین قریشی	۳۱۸ اپریل ۱۹۷۲ء
// //	سرسید اقبال اور علی گڑھ از اصغر عباس	۲۳۸ ستمبر ۱۹۸۸ء
// //	سلسلہ درسیاتِ اقبال جلد اول تا سوم از عبدالرشید فاضل	۲۳۷ ستمبر ۱۹۹۰ء

۲۳۲	ستمبر ۱۹۹۰ء	طواہیں اقبال، جلد ۴، سوم، ایم فاروق ض [مصر]
۱۵۹-۱۶۰	اگست ۱۹۶۷ء	علامہ اقبال اور بھوپال از عبدالقوی وسنی // //
۲۷۹	دسمبر ۱۹۸۲ء	علامہ اقبال (مصلح قرن آخر) از کبیر احمد جائی // //
۱۵۵-۱۵۶	فروری ۱۹۵۹ء	فلکر اقبال از خلیفہ عبدالحکیم // //
۳۱۳-۳۱۵	اپریل ۱۹۸۶ء	محب وطن اقبال از مظفر حسین برنسی // //
۲۷۶	دسمبر ۱۹۸۳ء	محمد اقبال از کبیر احمد جائی // //
۲۳۹	ستمبر ۱۹۹۰ء	من اے میرا ممداد از تو خواهیم از غلام علی چودھری // //
۲۳۷	ستمبر ۱۹۹۰ء	نفاس اقبال از شیما مجید // //
۲۷۵-۲۷۷	جون ۱۹۲۲ء	کلیات اقبال [مرتب: مولوی عبدالرازاق] ع [مصر]
۳۱۷	اپریل ۱۹۳۸ء	اقبال بحیثیت مفکر کے (انگریزی) از محمد حمید اللہ ع [مصر]
۷۵-۷۶	جولائی ۲۰۰۵ء	ابتدائی کلام اقبال بترتیب ماہ و سال از گیان چند ع ص [مصر]
۳۹۹	مسی ۲۰۰۳ء	ارمخان مشرق (منظوم ترجمہ) از عبدالحیم صدیقی // //
۷۵	جولائی ۲۰۰۲ء	اشاریہ اقبالیات از آخر النساء // //
۲۷۸	جون ۱۹۹۶ء	افکار اقبال، تشریحات، جاوید از جاوید اقبال // //
۳۱۹	اکتوبر ۱۹۹۸ء	اقبال اور ظفر علی خاں از جعفر بلوج // //
۳۱۸	اپریل ۱۹۹۱ء	اقبال اور قائد عظم از احمد سعید // //
۲۷۷-۲۷۸	جون ۲۰۰۲ء	اقبال، جدید تقدیمی تناظرات از اسلوب احمد انصاری // //
۱۵۷-۱۵۸	اگست ۱۹۹۱ء	اقبال مکروفون از سید محمد ہاشم // //
۲۷۸-۲۷۹	جون ۱۹۹۲ء	اقبال مکروفون کے آئینہ میں از احمد ہمدانی // //
۳۱۷	اپریل ۲۰۰۵ء	اقبال کا ادبی نصب لعین از سلیم آخر // //
۷۷	جنوری ۱۹۹۹ء	اقبال کی اردو شر - ایک مطالعہ از زیب النساء // //
۳۹۸	نومبر ۲۰۰۶ء	اقبال کے اشعار پر زغفرانی بیگناز یعقوب یادور // //
۳۱۹	اپریل ۱۹۹۶ء	اقبال نامے از اخلاق اثر // //
۱۵۸	فروری ۲۰۰۰ء	اقبالیات آزاد از محمد اسد اللہ دواني // //
۳۱۸	اپریل ۱۹۹۱ء	ایقان اقبال (فارسی) از مرزا محمد منور // //
۲۷۹	جون ۱۹۹۲ء	براق شنگ از شیم بلستانی // //

۳۹۹	پس چہ باید کر دمع مسافر از علامہ اقبال [متجم: خوبید ہر زبانی] نومبر ۲۰۰۴ء	ع ص [مبصر]
۲۳۹	تجددی فکریات اسلام (اقبال کے خطبات کا اردو ترجمہ) ازو حیدر عشترت ستمبر ۲۰۰۳ء	// //
۳۱۹	تسهیل ارمغان چاہز (حصہ فارسی) از طاہر شادانی رضیا احمد ضیا اپریل ۱۹۹۹ء	// //
۷۸-۷۷	تسهیل کلام اقبال، پیام مشرق از احمد جاوید جنوری ۱۹۹۲ء	// //
۳۱۹-۳۱۷	تفقیدی تبصرے از اسلوب احمد انصاری [اقبالیاتی کتابوں پر تبصرے] اکتوبر ۲۰۰۵ء	// //
۲۲۹	جنون نا تھ آزاد بطور اقبال شناس از یاسین کوثر مارچ ۲۰۰۲ء	// //
۲۲۹	جهان اقبال از سید معین الرحمن مارچ ۲۰۰۳ء	// //
۳۱۷	خطبات اقبال از محمد شریف بقا اپریل ۱۹۹۷ء	// //
۷۲۹-۷۲۸	خطبات اقبال، نئے ناظر میں از محمد سہیل عمر جون ۱۹۹۸ء	// //
۱۶۰	دی مو سک آف کو روڈ و ب (نظم: مسجد قرطبة، کانگریزی ترجمہ) از سلیم اے گیلانی فروری ۱۹۹۷ء	// //
۳۰۰	زبور عجم (منظور پنجابی ترجمہ) از علی اکبر عباس نومبر ۱۹۹۹ء	// //
۲۸۰	سفر نامہ اقبال از حمزہ فاروقی دسمبر ۲۰۰۰ء	// //
۳۹۵	سماں ای اقبالیات لاہور کا گولڈن جوہلی پاکستان نمبر [مدیر: محمد سہیل عمر] مئی ۱۹۹۹ء	// //
۱۵۹	شکوه جواب شکوه [انگریزی ترجمہ: سلطان ظہور اختر] فروری ۲۰۰۳ء	// //
۲۲۷-۲۲۶	غزل تقدیم (دی کنی سے اقبال اور ما بعد اقبال تک) از اسلوب احمد انصاری مارچ ۲۰۰۳ء	// //
۷۸	فکر اقبال کے سرچشمے از آفاق فاخری جنوری ۱۹۹۵ء	// //
۳۱۸	فلسفے کے جدید نظریات از قاضی قیصر الاسلام اکتوبر ۱۹۹۹ء	// //
۷۹	قرطاس اقبال از مرتضیٰ محمد منور جولائی ۱۹۹۹ء	// //
۳۲۰	مرقع اقبال از جگن نا تھ آزاد اکتوبر ۲۰۰۰ء	// //
۳۹۹	مطالعہ بیدل فکر بر گسال کی روشنی میں از علامہ اقبال [متجم: تحسین فرقی] مئی ۲۰۰۱ء	// //
۱۶۰	میزان اقبال (فارسی) از مرتضیٰ محمد منور [متجم: شہین کامران مقدم] فروری ۱۹۹۲ء	// //
۳۹۶	نوادر اقبال یورپ میں از اختر سعید درانی مئی ۲۰۰۰ء	// //
۳۹۹	از بشیر احمد ڈار [مرتب: بشیرا مجید] Articles on Iqbal نومبر ۲۰۰۳ء	// //
۳۰۰	اصلاحات اقبال از بشیر احمد ڈار دسمبر ۱۹۹۵ء	م [مبصر]
۸۰	اقبال اور مسٹر از عبد الرحمن، مشنی جنوری ۱۹۹۷ء	// //
۲۲۰	یاد اقبال از غلام سرور فکار مارچ ۱۹۹۱ء	// //

م [مبصر]	متاع اقبال از ابوظفر عبدالواحد	نومبر ۱۹۳۲ء	۳۹۸
// //	اقبال کامطالعہ از سید نذیر نیازی	اپریل ۱۹۳۲ء	۳۱۸-۳۱۷
// //	اقبال کی کہانی، کچھ ان کی اور کچھ میری زبانی از ظہیر الدین	ستمبر ۱۹۵۱ء	۲۳۸-۲۲۷
// //	ایران بجه دسائیان [مترجم: ڈاکٹر محمد اقبال]	اپریل ۱۹۳۲ء	۳۱۶
// //	آثار اقبال از غلام دیگیر رشید	ستمبر ۱۹۳۲ء	۲۳۹
// //	ذکر اقبال از عبدالجید سالک	فروری ۱۹۵۲ء	۱۵۸-۱۵۷
// //	روح اقبال از یوسف حسین خان	جون ۱۹۳۲ء	۲۷۲-۲۷۵
// //	روح اقبال از یوسف حسین خان	جنوری ۱۹۵۳ء	۸۰
// //	شاد اقبال از حجی الدین زور قادری	ماрچ ۱۹۳۳ء	۲۲۰
// //	ضرب کلیم	اپریل ۱۹۳۲ء	۳۰۸-۳۰۵
// //	متاع اقبال از ابوظفر عبدالواحد	نومبر ۱۹۳۲ء	۳۹۸
// //	مکاتیب اقبال بنا نیاز الدین خان [مرتب: ادارہ بزم اقبال]	ستمبر ۱۹۵۵ء	۲۲۷
// //	و اقبال از میکش اکبر آبادی	دسمبر ۱۹۵۳ء	۲۷۸
// //	Persian Psalms از آرتھر بے آر بری [زبور عجم کا انگریزی ترجمہ] نومبر ۱۹۳۹ء	۳۹۹-۳۹۸	۳۰۹-۳۰۸
م [مبصر]	اسرار و موز پر ایک نظر از محمد عثمان	اپریل ۱۹۶۲ء	۳۱۷-۳۱۶
// //	اقبال اور ان کا عہد از حکم ناتھ آزاد	اپریل ۱۹۶۳ء	۳۱۷
// //	اقبال اور سیاست میں از رئیس احمد جعفری	مسی ۱۹۶۲ء	۳۹۸
// //	اقبال کے آخری دو سال از عاشق حسین بٹالوی	اپریل ۱۹۶۲ء	۳۱۹-۳۱۸
// //	حدیث اقبال از طیب عثمانی	فروری ۱۹۶۲ء	۱۵۹-۱۵۸
// //	ردائی اقبال از ابو الحسن علی ندوی	ماрچ ۱۹۶۲ء	۲۲۷
// //	روح اسلام اقبال کی نظر میں از غلام عمر خاں	جولائی ۱۹۶۲ء	۸۰-۷۹
// //	مرقع کلام اقبال از عصمت عارف علوی	اگست ۱۹۶۲ء	۱۵۹
ن [مبصر]	اقبال و شعر فارسی از سید محمد علی	جون ۱۹۶۲ء	۲۷۷

